

Yttrande om Planförslaget för Jordbro Centrum

Jordbro VärldsOrkesters svar på Plansamråd om Jordbro/Jordbro Kultur- och föreningshus, f d Jordbromalmsskolan.

Inledning

För en kommun är det en viktig tillgång att förfoga över gamla välskötta byggnader, som sedan länge är betalda, och som kan bli hem för alla sorters kreativa och kulturella näringar, sociala entreprenörer, innovatörer, föreningar, civilsamhällets rörelser och alla som inte är välkomna i dyra nybyggen. Här finns den oömma flexibla plats som generöst låter banden mellan människor och samhälle stärkas. Det är oförlåtligt ohållbart att riva detta hus för att sedan kasta bort 150 miljoner på något nytt som inte kommer bli tillnärmelsevis lika bra. Vi vill att huset får utvecklas till ett centrum för öppen innovation mellan kultur, konst och samhälle.

Före detta Jordbromalmsskolan – nuvarande Jordbro Kulturhus – är en skyddsvärd byggnad av flera skäl. Ett är dess betydelse för modern svensk pedagogikhistoria. Ett annat är dess utformning i miljonprogrammets Sverige. Ett tredje skäl är dess nuvarande kvaliteter kopplade till en social, ekonomisk och ekologisk hållbar samhällsutveckling för framtiden. Byggnaden är inte längre en lokal angelägenhet, inte ens enbart kommunal, utan vi ser ett regionalt och ett nationellt intresse i huset. Därför kräver vi att följande attsatser utreds noggrant och besvaras var för sig.

Moralisk/legal invändning mot förslaget

Det är minst sagt provocerande att innan dammet från medborgardialogen i Jordbro lagt sig försöka driva igenom ett planförslag på denna korta tid. Vi kräver:

- Att planförslaget dras tillbaka eftersom det inte är formulerat på annat språk än svenska, vilket vi anser djupt diskriminerande och föranleder oss att anmäla ärendet till DO, Diskrimineringsombudsmannen.
- Att planförslaget i sin helhet dras tillbaka eftersom det strider mot Haninge kommuns övergripande policy kring social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.
- Att arbetet med att ta fram underlag för planförslaget ska ges mer tid, minst 6 veckor ytterligare, samt att detta presenteras på det som är lingua franca i området.
- Att tiden för samrådet förlängs till minst 6 veckor.
- Att hela ärendet bordläggs i väntan på beslut gällande det medborgarförslag som är inlämnat och som föreslår att kommunfullmäktige beslutar att bevara Jordbromalmsskolans hela huvudbyggnad. (Bifogas.)

Pedagogikhistoria och tillkomst – Ett stycke svensk skolhistoria

Den rubrik som rektor Jan Lindberg satt på sin skrift om Jordbromalmsskolan i boken *Jordbro i tiden* är *Ett stycke svensk skolhistoria*. Är det rätt att riva ett stycke svensk skolhistoria? Jordbromalmsskolan representerar ett antal paradigmskiften. När invigningen skedde 1972 stod en integrerad skola mitt i ett centrum. Tanken var att skola, idrottshall, fritidsgård, bibliotek, bio, kyrka, centrum var integrerade till en enhet. Idéer fanns att riva de nu förtiden så omtalade kommunala förvaltningsstuproren för att låta allt skötas av en gemensam administration. De internationella studiebesöken avlöste varandra. Här stod också en skolbyggnad som så radikalt bröt mot den panoptiska principen om övervakning och kontroll, vilket så tydligt präglade tidigare skolbyggnader. Dåvarande Skolöverstyrelsens sektion för skolpsykologi inledde redan 1971 *Jordbroprojektet*. Syftet var att utveckla skolmiljön och samtidigt stärka elevvårdspersonalens verksamhet. Resultatet blev viktigt för elevvårdsarbetet inte bara i Haninge utan fick stort genomslag nationellt då många av Jordbroprojektets resultat låg till grund för SIA-reformen (Skolans Inre Arbete) och för läroplanen Lpo 94. Vi kräver nu:

- Att en noggrann utredning görs om Jordbromalmsskolans roll i den svenska pedagogikutvecklingen under 70 talet.
- Att man i detta hör gamla skolledare,
- Att utredaren/planarkitekten tar del av forskningsmaterialet från tidigare SÖ och samlar en täckande översikt över Jordbromalmsskolans betydelse för det svenska skolsystemets utveckling.
- Att det upprättas ett arkiv i kommunen där det samlas dokument som berättar om Jordbromalmsskolan

Miljonprogrammets Sverige

Under åren för det svenska miljonprogrammet växte också ett helt nytt Sverige fram. Den här perioden är historiskt mycket betydelsefull och viktig att bevara, inte bara som teoretisk betraktelse utan även som fysiska platser som kan föra berättelsen vidare. Konceptet med en blandstad medger att gammalt och nytt kan samexistera, och att de viktiga spåren från det förflutna får göra sig gällande i vardagens livsmiljöer. Miljonprogrammets epok - med dess alldeles speciella lösningar - som också talar om samhälls- och människosyn får inte utplånas. Därför kräver vi:

- Att Jordbromalmsskolans huvudbyggnad utreds mot bakgrund av dess nationella betydelse som representant för epoken miljonprogrammet.

Dagens krav på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Den övergripande policyn för Haninge kommun är målen kring social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Socialt kan det inte vara försvarbart att riva det som alla som vet något är överens om: nämligen att en av de största tillgångarna i en kommun är gamla välskötta byggnader som kan rymma det sociala livets olika former. Ekonomiskt kan det inte vara försvarbart att först

kasta bort 30 miljoner kronor på att riva, för att sedan kasta bort ytterligare 150 miljoner kronor på att bygga något nytt som aldrig kan bli tillnärmelsevis så bra som det man rev. Ekologiskt kan det inte vara försvarbart på grund av de två förstnämnda skälen. Vi kräver:

- Att rivningen av Jordbromalmsskolans huvudbyggnad stoppas eftersom den strider mot Haninge kommuns mål om social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.
- Att en genomgång av vad forskningen rekommenderar beträffande nyttjande av äldre byggnader genomförs.

Konstruktiva förslag till alternativa planlösningar

Vi förbinder oss att försöka tänka och handla lateralt i dessa frågor, och undvika prestigefyllda lösningar. Men vår förhandlingsberedskap rymms enbart inom de alternativ där den absoluta huvuddelen av Jordbromalmsskolans H byggnad (huvudbyggnaden) lämnas kvar och görs om till kulturhus. Vi kräver:

- Att alternativ med överbyggnad av hela eller delar av H huset utreds noggrant.
- Att alternativ med öppen glasad gång (som öppnar upp byggnaden mellan Centrum och Blockstensvägen utreds noggrant.) Gången föreslås tangera nuvarande aulas högra vägg, sett från centrum och bidra till ett öppet stråk mellan centrum och bebyggelsen bakom Jordbromalmsskolans huvudbyggnad. De två huskropparna som genom detta separeras föreslås få sammanbindningar via glasade spångar.
- Att denna yta ska kunna hysa kommersiell service som caféer och mindre butiker.
- Att alternativ med integrerande bebyggelse på andra sätt utreds noggrant.
- Att kommande troliga ägarförhållanden klagörs noggrant

Anmälan om k eller q märkning

Vi argumenterar här för byggnadens skyddsvärde. Vi kräver:

- Att planarkitekt eller annan i frågan ansvarig person låter här lämpliga myndigheter göra en opartisk utredning om skolans skyddsvärde.

Hotet mot allmänningen

Bland de internationellt kända urbansociologerna förs diskussioner om rätten till staden. Det som bekymrar är undanträngning. Vem har till slut rätt till staden när de rum vi kan röra oss i är privatägda rum där alla relationer är av ekonomisk natur? Jordbro har länge levt under bördan av ett privatägt och vanskött centrum. Vi menar att det kanske mest skyddsvärda i hela Jordbromalmsskolans huvudbyggnad är dess roll som allmänning, ett offentligt

gemensamägt rum. Detta betyder dock inte att kommunen som organisation ska styra och ställa där, men äga bör man göra. Sociologen Håkan Thörn har i boken *Stad i Rörelse* beskrivit skiftet från social ingenjörskonst (miljonprogrammet till exempel) till liberal stadsstyrning. Han skriver om allmänningarnas privatisering och hur det offentliga rummet ändrar karaktär och går mot ökad övervakning och begränsade politiska offentligheter. Utrymmet för att "torgföra" sina politiska åsikter minskar. För alla oss som fortfarande anser att politiken och inte enbart marknaden ska ha inflytande blir frågan om ett framtida ägarskap principiellt mycket viktig. Vi kräver:

- Att Jordbromalmsskolans huvudbyggnad ska vara i gemensam ägo.
- Att en utredning görs om Jordbromalmsskolans betydelse i ett demokratiperspektiv.

Vilken stad vill vi ha?

Vi stödjer helt planförslagets formuleringar om blandstaden, men ser en våldsam diskrepans mellan denna skrivning och planprogrammets huvudförslag. Här anar vi hur lekmän i ett slags Minecraft eller lego-eufori flyttat huskroppar hit och dit för att få det snyggt och prydligt, utan en tanke på att det som gör staden uthärdlig, beboelig och intressant är människor med alla våra skavanker. Sen har de gett ett hopplöst uppdrag till planarkitekten. Det finns ett förhållningssätt till renhet och ordning som manifesteras i det som sociologen Zygmunt Bauman kallar för trädgårdsstaten. Här handlar det om modernitetens krav på rationalism och ekonomism. Den extrema trädgårdsstaten - menar Bauman - var Tredje Riket. I vår tid gäller det att stå emot trädgårdsstatsideologin! Vi kräver:

- Att planförslagets skrivning om blandstaden görs till ett styrande dokument för hela planområdet.

Akacian har fått barn!

Den växer på den afrikanska och australiska kontinenten. Inte längre norrut än till 37e breddgradens Utah, USA. Men där står den. På innergården i Jordbro Kulturhus. Skyddad från vind och blåst. Kanske ompysslad av generationer av lärare, vaktmästare och elever. En vackrare bild av Jordbro får vi leta efter. Nu har den fått barn! Vi får inte döda denna familj! Vi kräver:

- Att akaciafamiljen garanteras överlevnad vad som än händer
- Att frågan om akacians överlevnad utreds noggrant
- Att man förstår Akacian på rätt sätt. Även om det visar sig vara en släkting är den skyddsvärd!

För Jordbro VärldsOrkester
Göran Lidbrink, producent/verksamhetsledare
073-9090236
goran.lidbrink@telia.com